

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۷/۲۴

نورمحمد غفوري

تکتیک باید د ستراتیژی مرستندوی وي

(د افغانستان د اوسنیو شرایطو په رڼا کې د ۲۰۲۱م کال د یوې لیکنې اصلاح شوې او بشپړه شوې نسخه)

د لیکوال یادونه

دا لیکنه په لومړي ځل د ۲۰۲۱م کال د جولای په میاشت کې خپره شوې وه. اوس د افغانستان د بدلو شویو سیاسي، اقتصادي او ټولنیزو شرایطو په پام کې نیولو سره، د هغې اصلي ستراتیژیکه مفکوره («تکتیک باید د ستراتیژۍ مرستندوی وي») ساتل شوې، خو متن د ۲۰۲۶م کال له واقعیتونو سره سم اصلاح، تکمیل او غني شوی دی. په دې نوې نسخه کې د جگړې د مهال ارزونې تر ډېره د اوسني وضعیت له تحلیلي لیدلوري سره بدلی شوې او هڅه شوې چې د قضاوت پر ځای د بېلابېلو سیاسي دریځونو منطقي او متوازن انځور وړاندې شي.

پیلامه

د افغانستان د اوسنیو سیاسي، اقتصادي او ټولنیزو شرایطو په رڼا کې، د هېواد د راتلونکي په اړه د ملي، دموکراتو، سولې غوښتونکو او عدالت پالو ځواکونو ترمنځ د سیاسي دریځ او تکتیک په هکله بېلابېل نظرونه موجود دي. دا اختلافونه طبیعي دي، ځکه هر څوک د خپلو معلوماتو، تجربو او سیاسي تحلیلونو له مخې د هېواد وضعیت ارزوي. مهمه دا ده چې دا اختلافونه د ملي گټو د دفاع، متقابل درناوي او علمي بحث په چوکاټ کې مطرح شي، نه د تورونو، سپکاوي او د یو بل د تخریب په بڼه.

د وړاندې تګ په اړه مهم تحلیلي لیدلوري

په عمومي ډول، د هېواد د اوسني وضعیت او راتلونکي په اړه درې مهم تحلیلي لیدلوري موجود دي. لاندې د دغو لیدلوریو مهم استدلالونه په لنډ ډول وړاندې کېږي.

لومړۍ تحلیلي لیدلوري

د دې لیدلوري پلویان په دې باور دي چې د طالبانو حکومت د مشروعیت، بشري حقونو، د ښځو د زده کړو او کار، د سیاسي ګډون، د بیان د آزادۍ او د اساسي قانون د نشتوالي له جدي ننګونو سره مخ دی. د دوی په اند، نړیواله انزوا، اقتصادي رکود او د متخصصو او مسلکي کادرونو پراخه کډوالي تر ډېره د همدې سیاسي جوړښت پایله ده. دوی استدلال کوي چې د افغانستان راتلونکي د یوه ټولشموله، قانونمند او د خلکو پر اراده ولاړ نظام په رامنځته کېدو پورې تړلی دی او د همدې هدف لپاره باید مدني، سیاسي او فکري مبارزه دوام ومومي. د دې لیدلوري پلویان باور لري چې د سیاسي اصلاحاتو او پراخ ملي مشارکت له لارې د هېواد ثبات او نړیوال تعامل پیاوړی کېدای شي.

دویم تحلیلي لیدلوري

د دې لیدلوري پلویان استدلال کوي چې د ۲۰۲۱م کال له تحول وروسته د افغانستان اوږده جګړه پای ته ورسېده، بهرنۍ پوځي حضور ختم شو، د دوی په اند، د افغانستان د ویش او تجزیې خطر هم تر ډېره له منځه ولاړ او هېواد له یوې نوې مرحلې سره مخ شو. د دوی په اند، د امنیت نسبي ټینګښت، د اداري فساد د ځینو بڼو کمښت، د یو شمېر زیربنايي او اقتصادي پروژو د عملي کېدو هڅې او د ملي حاکمیت ادعا هغه موارد دي چې باید له پامه ونه غورځول شي.

خو د همدې لیدلوري ډېری پلویان هم دا مني چې د اوږدمهاله ثبات لپاره یوازې اوسنی امنیت بسنه نه کوي، بلکې د اقتصادي ودې، د خلکو د سیاسي ګډون، د ښځو او نجونو د حقونو، د ملي اجماع او نړیوال تعامل په برخو کې بنسټیزو اصلاحاتو ته اړتیا شته.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته راټولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خبر و لولئ

د دې لیدلوري پلویان باور لري چې د موجود نظام تدریجي اصلاح او له نړۍ سره متوازن تعامل د هېواد د ثبات لپاره مهم دی.

درېیم تحلیلي لیدلوری

د دې لیدلوري پلویان باور لري چې نه یوازې د تېرو دوو لسیزو جګړه، بلکې د افغانستان د تېرو څو لسیزو ډېری سیاسي بحرانونه د داخلي کمزورۍ او بهرنیو سیالیو ګډ محصول وو.

د دوی په اند، اوس د افغانستان اساسي اړتیا دا نه ده چې افغانان د ماضي په شخړو کې بند پاتې شي او د تېرو شخړو ګټونکي او بایلونکي وټاکل شي؛ بلکې مهمه دا ده چې هېواد د تلپاتې سولې، ملي روغې جوړې، سیاسي مشارکت، اقتصادي ودې او د قانون د حاکمیت پر لور رهبري شي.

دوی استدلال کوي چې هېڅ نظام یوازې د زور، انحصار او یا بهرنی ملاتړ پر بنسټ دوامداره مشروعیت نه شي ترلاسه کولای. د افغانستان ثبات هغه وخت تضمینېږي چې سیاسي مشروعیت، اقتصادي پرمختګ او د خلکو رضایت یو له بل سره یوځای شي.

همدا راز، د دې لیدلوري پلویان د افغانانو ترمنځ د ملي تفاهم، د ټولو قومونو، سیاسي جریانونو، ښځو، ځوانانو او مدني ټولنې د ګډون او د یوه ټولشموله ملي تفاهم د رامنځته کولو غوښتنه کوي، څو هېواد له انزوا، فقر او دوامداره بحران څخه ووځي.

د دې لیدلوري پلویان باور لري چې د افغانستان د دوامدار ثبات یوازینی لار د ملي اجماع، سیاسي مشارکت او قانونمند دولت جوړونې له لارې تېرېږي.

له دې درېیو تحلیلي لیدلوریو څخه هر یو د افغانستان د واقعیتونو یوه برخه روښانوي، خو هېڅ یو یې په یوازې ځان د هېواد د ټولو ستونزو بشپړ تفسیر نه وړاندې کوي. د همدې لپاره د ملي روښانفکرانو او سیاستوالو مسؤلیت دا دی چې له احساساتي او قطبي چلند څخه ډډه وکړي او د بېلابېلو تحلیلونو د ګډو ټکو پر بنسټ د ملي تفاهم، سولې او پرمختګ لارې ولټوي.

ستراتیژي او تکنیک

د خلکو د ژوند د ښه والي او زموږ د هېواد د چټک او دوامداره پرمختګ لپاره زموږ د اوږدمهاله ستراتیژیکو موخو بنسټ باید د لاندې ارزښتونو پر محور ولاړ وي:

- د افغانستان خپلواکي او ملي حاکمیت؛
- تلپاتې سوله او امنیت؛
- ملي یووالی او ټولنیز عدالت؛
- د قانون حاکمیت او حساب ورکونکي اداره؛
- د سالمو ملي بنسټونو او حساب ورکونکو ادارو پیاوړتیا؛
- د ټولو اتباعو اساسي بشري حقونه او مدني آزادۍ؛
- د ښځو او نارینه وو مساوي فرصتونه؛
- د علم، معارف، څېړنې او نوښت وده؛
- اقتصادي ځانښیا، تولید او متوازن پرمختګ؛
- د هېواد د طبیعي شتمنیو عادلانه او شفاف مدیریت.

کله چې ستراتیژیک اهداف روښانه وي، تکنیکونه باید د همدغو موخو د تحقق لپاره وټاکل شي. تکنیکونه موقتي او د حالاتو تابع وي، خو ستراتیژي اوږدمهاله ده. هر هغه تکنیک چې زموږ ستراتیژیک اهداف کمزوري کړي، که څه هم لنډمهاله بریا ولري، په حقیقت کې ناسم او ناکام تکنیک دی.

همدارنګه، د تکنیکي اختلافاتو له امله باید ستراتیژیکه ملګرتیا له منځه ولاړه نه شي. هغه کسان او جریانونه چې د سولې، عدالت، ملي خپلواکۍ او د خلکو د هوساینې ګډې موخې لري، باید د اختلافاتو د مدیریت هنر هم زده کړي.

پایله

افغانستان نن تر ډېره د جګړې له مرحلې څخه د دولت جوړونې، اقتصادي احیا، ملي پخلاينې او نړیوال تعامل د یوې نوې مرحلې پر لور روان دی. د دې مرحلې بریا په احساساتي شعارونو نه، بلکې په عقلاني سیاست، علمي تحلیل، ملي اجماع او عملي برنامه پورې تړلې ده.

سیاست د احساساتو ډګر نه، بلکې د واقعیتونو، عقلانیت، تدبیر او مسؤلیت هنر دی. هره تکنیکي پرېکړه باید د هېواد د اوږدمهالو ملي ګټو او ستراتیژیکو موخو په رڼا کې وارزول شي.

هغه تکنیک بریالی دی چې د سولې، عدالت، پرمختګ، ملي یووالي او د خلکو د هوساینې لپاره ستراتیژي ته لار هواره کړي، نه دا چې له هغې څخه یې منحرف کړي.